

?Un segle d'independentisme organitzat

«És una obvietat que no hi ha, ni a Catalunya, ni segurament a cap altre país, dos milions de burgesos que, a més, es mobilitzen i que, coherentment, voten opcions independentistes»

Aquesta darrera dècada, amb l'eclosió del sentiment independentista, més que no pas, pròpiament, de la consciència independentista, pot semblar que la reivindicació d'un estat independent per a la nació catalana és cosa de fa quatre dies o, a tot estirar, deu anys, com a reacció a la sentència constitucional contra l'Estatut. Com si mai a la vida, abans, no s'hagués manifestat aquest objectiu. I és ben possible que això sigui no sols el que creuen a Espanya i a França, sinó que no és descartable que també hi hagi gent per aquests verals, nous independentistes inclosos, que pensin semblantment. El desconeixement de la nostra història nacional, inclosa la seva dimensió més alliberadora, és d'un nivell esgarrifós, ignorància destacada que també comparteixen alguns dirigents polítics que acostumen a tenir una certa indigència de coneixements.

Al llarg dels sis volums de la *Panoràmica del nacionalisme català (1975)*, publicat per les Edicions Catalanes de París, l'historiador Fèlix Cucurull ja parlava d'expressions nacionals d'autogovern sobirà detectades almenys des de la guerra dels Segadors (1640), continuades després a principis del segle XVIII, arreu dels Països Catalans, amb el desastre de la guerra de Successió a la corona d'Espanya i començades a manifestar, ja més clarament, a les acaballes del segle següent, amb personatges tan destacats com Josep-Narcís Roca i Ferreras.

De fora estant de l'àmbit universitari, Cucurull assenyalava, a més, com la reivindicació nacional reposava sobre les classes populars i no era pas sostinguda per la burgesia com pretenia certa esquerra catalana i continua defensat tot el ventall polític espanyol, des del nacionalsocialisme fins al socialnacionalisme. Es tracta d'aquella esquerra que, a l'hora de la veritat, no li cal escollir entre cap de les preteses dues Espanyes perquè, amb relació a la qüestió catalana no es pot triar, ja que només n'hi ha una de sola, "España no hay más que una", com saben molt bé Lerroux, Azaña, Negrín, Felipe González, Rubalcaba o Pedro Sánchez. És aquella esquerra que potser ha llegit poc, de premsa i malament, per a la qual Poulantzas deu ser una varietat d'amanida grega i Marx un llinatge pertanyent a una coneguda família d'actors còmics nord-americans.

En fi, no va ser la burgesia industrial qui va crear la nació catalana, ni aquesta va néixer el 1901 amb la fundació de la Lliga, ni abans amb la Renaixença i l'Oda la pàtria d'un poeta al banquer per a qui treballava. Pierre Vilar, marxista, per cert, ja es referia al nostre país com una de les poques societats diferenciades que, a Europa, encaixaven en el concepte de nació, fa set segles pel cap baix, així com a l'existència d'un "patriotisme lingüístic". O, per dir-ho en mots de Termes, "les classes populars catalanes ja havien posat els fonaments del desvetllament nacional de Catalunya" abans que nasquessin Prat de la Riba o Francesc Cambó. Però això hi ha qui no ho sap o s'estima més no saber-ho.

Hi ha qui continua afirmant que la reivindicació nacional catalana és cosa de la burgesia, que la nació catalana és una creació burgesa i que els que en reivindiquen la independència també ho són. Però és una obvietat que no hi ha, ni a Catalunya, ni segurament a cap altre país, dos milions de burgesos que, a més, es mobilitzen, amb samarreta acolorida i brandant estelades, per tallar la frontera o ocupar l'aeroport, o que surten al carrer a manifestar-se per la independència, que s'hi mostren favorables en els dos referèndums (el 9 de novembre i l'1

d'octubre) i que, coherentment, voten opcions independentistes per a constituir el Parlament de Catalunya on esdevenen l'orientació política majoritària, en vots i en escons.

Cucurull, doncs, coincideix amb el punt de vista d'historiadors de prestigi com ara Eva Serra i Josep Termes. Aquest darrer dedicà la seva recerca a demostrar l'existència d'un catalanisme popular, basat en aquest sector de la societat, tant en l'àmbit urbà com rural, unes classes socials d'una catalanitat conscient i natural, expressada, entre altres aspectes, per la seva fidelitat a la llengua. Cucurull sostenia que, ja al segle XVII, es manifestava un catalanisme popular i nacional, patriotisme social i defensiú en deia Roca i Farreras, de manera que els motius de l'alçament popular a la guerra dels Segadors i la resposta catalana "corresponen a les característiques dels actuals moviments d'alliberament nacional" i expressaven, de fet, el que avui en diríem una clara consciència nacional de catalanitat.

És ben normal, doncs, que entre els cercles més combatius del moviment d'afirmació catalana, al segle XIX, anés imposant-se *Els Segadors* com a himne reivindicatiu i, finalment, nacional I, tot al llarg del mateix segle, el seguit de bullangues, revoltes, moviments de protesta, guerra dels matiners o carlinades diverses, en totes aquestes manifestacions socials, l'existència d'una clara dimensió nacional, sovint en forma d'anticentralisme desfermat, hi és tan evident com el component inequívocament popular, sovint exclusivament popular, de cadascuna d'aquestes manifestacions reivindicatives.

I el mateix podríem dir de diferents expressions de protesta en el si dels moviments nacional-populars anteriors, com ara remences, segadors, maulets i vigatans, o bé posteriors al XIX, enllaçant amb la lluita contra la dictadura franquista i fins a arribar als nostres dies. Limitar-se a una lectura exclusivament econòmica no permet una comprensió global dels fets, ja que és innegable el pes de la cultura, la política, el sentiment i la consciència nacional, així com la llengua, per entendre millor determinats fenòmens socials. Eva Serra, al seu torn, sentencià que "Des de l'òptica d'un país sense estat convencional s'entén la defensa de Barcelona pels gremis (el 1714) i la defensa de les urnes pels ciutadans (el 2017). És la mateixa lògica. Poc factible que passi en altres contrades".

Per això és important la memòria històrica i recordar que, ara fa cent anys, l'independentisme s'organitzà, amb Francesc Macià, al voltant d'un segle tan emblemàtiques com ja històriques: Estat Català. Avui més que mai, doncs, el catalanisme ja no té com a prioritat una altra Espanya, una Espanya millor on el poble català pugui trobar-s'hi més còmode, sinó que, ben al contrari, considera que, justament, la comoditat, el benestar i el respecte anhelats només són possibles fora d'Espanya, deixant Espanya, sortint d'Espanya per connectar amb plena llibertat amb el món, amb tot el món, Espanya i França incloses.